

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

רטוריקה פוליטית בישראל - 56983

תאריך עדכון אחרון 10-10-2013

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדע המדינה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 1

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): שאול שנהב

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: shaul.shenhav@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: שני 10:15-11:15 חדר 4322

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הסמינר רטוריקה פוליטית בישראל יתמקד בניסיון להבין את תרומת הרטוריקה להבנת הזירה הפוליטית. במסגרת הסמינר נסתייע במקרה הישראלי להדגמת סוגיות תיאורטיות ומתודולוגיות הקשורות לחיבור שבין רטוריקה ופוליטיקה. כן ננסה ללמוד על המערכת הפוליטית בישראל תוך שימוש בניתוח רטוריקה.

מטרות הקורס:

קיום דיונים תיאורטיים ואנליטיים בתפקיד הרטוריקה בזירה הפוליטית וניתוח שיטתי של נאומים וטקסטים פוליטיים אחרים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להבהיר את המשמעויות השונות של מושג הרטוריקה ולזהות את המקורות השונים להגדרות אלה.
2. להצביע על תמורות שחלו בתפקידה ובמעמדה של הרטוריקה כתחום עיון, לימוד והכשרה לאורך ההיסטוריה, ואגב כך להציג את ההבדלים העקרוניים בין רטוריקה ובין פילוסופיה.
3. לנתח טקסטים פוליטיים לפי גישות שונות מחקר הרטוריקה וחקר השיח, ובמקרים מסוימים לפתח כלים חדשים לניתוח של טקסטים פוליטיים; להסביר ולפרש את התפקיד של הרטוריקה בזירה הפוליטית.

דרישות נוכחות (%) :

80

שיטת ההוראה בקורס: הקורס משלב בין הרצאות, דיונים תיאורטיים ומתודולוגיים, ניתוח משותף של נאומים, הצגת פרויקטים של הסטודנטים ופגישות אישיות לגיבוש פרויקט סוף שנה ועבודת סמינר.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

חלק א' רטוריקה ופוליטיקה

- שאלות יסוד ומושגי מפתח: מהי רטוריקה? מהי רטוריקה פוליטית? כיצד אפשר להבין את יחסי הגומלין בין רטוריקה פוליטית ובין מציאות פוליטית?
- רטוריקה בזירה הפוליטית - מיוון העתיקה ועד ימינו: על תפקיד הרטוריקה הפוליטית ביוון העתיקה ועל משמעויותיה בזירה הפוליטית-תקשורתית של ימינו.

חלק ב' גישות לניתוח רטוריקה פוליטית

בחלק זה נסקור מגוון של גישות לניתוח רטוריקה פוליטית. הגישות השונות יסייעו באפיון הרטוריקה של מנהיגים פוליטיים בישראל, מראשית ימי המדינה ועד ימינו. מקורות ראשוניים (נאומים, הצהרות, הכרזות...) יחולקו במהלך השיעורים.

- ביקורת הרטוריקה - גישות לניתוח רטוריקה
הצגת התחום המכונה *criticism rhetorical*, ודיון בהבחנה שבין השימוש ברטוריקה לצרכי שכנוע,
ובין ביקורת הרטוריקה. במסגרת הדיון יוצגו תחומי מחקר נוספים, הקשורים לביקורת הרטוריקה, כמו
חקר השיח, חקר השיחה, סמיוטיקה וניתוח שיח ביקורתי.

- עקרונות לניתוח רטוריקה פוליטית
- ארגומנטים ואמצעים פואטיים ברטוריקה
- הגישה הניאו-אריסטוטלית
- הגישה הנרטיבית
- הגישה הז'אנרית
- הגישה האידיאולוגית והגישה הביקורתית
- ניתוח מטאפורי
- ביקורת הרטוריקה חקר שיח וחקר שיחה

חלק ג': רטוריקה ישראלית

בחלק זה של הסמינר ננסה לאפיין את הרטוריקה בזירה הפוליטית בישראל. נדבר על התפקיד של
הרטוריקה בקמפיינים פוליטיים, וננסה ללמוד על מאפיינים רטוריים ייחודיים למחנות פוליטיים בישראל.
חלק זה יתבסס על הנאומים שבהם עסקנו במהלך השנה. במסגרתו ונתעמק במאפיינים ייחודיים של
רטוריקה פוליטית בישראל.

חלק ד': הצגת עבודות

חומר חובה לקריאה:

חלק א':

- שאלות יסוד ומושגי מפתח

Foss, Sonja K. *Rhetorical Criticism*. 4th edition. Long Grove, Illinois: Waveland Press,
2009, pp. 3-6)Foss, *Rhetorical* (להלן)

Kupers, Jim A. and King Andrew, "What is Rhetoric?", *Rhetorical Criticism:
Perspective in Action*, edited by Jim A. Kuypers, Lanham, MD: Lexington Books,
2009.

פרלמן, חיים, ממלכת הרטוריקה, תרגום יוסף אור. ירושלים: מאגנס, תשמ"ד, עמ' 1-22.

הגדרה מילונית של רטוריקה מומלץ להשתמש באחד מהמילונים הבאים: מילון אבן שושן; רב מילים;
The Oxford English Dictionary; Merriam Webster.

- רטוריקה בזירה הפוליטית: מיון העתיקה ועד ימינו

אריסטו, רטוריקה, תרגום גבריאל צורן, תל-אביב: ספרית פועלים, 2002, ספר ראשון, פרקים
א' ו-ג'; עמ' 47-57.

צורן, גבריאל, "מבוא", בתוך אריסטו, רטוריקה, תרגום גבריאל צורן. תל-אביב: ספרית פועלים, 2002, מבוא, עמ' 44-1.

Quintilian, *Institutes of Oratory*, translated by J. S. Watson, London: G. Bell, 1892-95; book 1, chapter 6; book 2, chapter 4.

אפשר גם:

<http://honeyl.public.iastate.edu/quintilian/index.html>

חלק ב':: גישות לניתוח רטוריקה פוליטית

- ביקורת הרטוריקה - גישות לניתוח רטוריקה

Foss, *Rhetorical*, pp. 6-9.

Lucian Gideon Conway III, Laura Janelle Gornick, Chelsea Burfeind, Paul Mandella, Andrea Kuenzli, Shannon C. Houck, Deven Theresa Fullerton, "Does Complex or Simple Rhetoric Win Elections? An Integrative Complexity Analysis of U.S. Presidential Campaigns. *Political Psychology*, 2012, 33-59.

- עקרונות לניתוח רטוריקה פוליטית

Foss, *Rhetorical*, pp. 9-20.

- ארגומנטים ואמצעים פואטיים ברטוריקה
מקורות ראשוניים שיחולקו בכיתה.

- הגישה הניאו-אריסטוטלית

מקורות ראשוניים יחולקו בכיתה.

Foss, *Rhetorical*, pp. 21-29.

- הגישה הנרטיבית

Foss, *Rhetorical*, pp. 307-319.

אחד משני המאמרים הבאים:

Shenhav, Shaul. R. *Thin and Thick Narrative Analysis: On the Question of Defining and Analyzing Political Narratives*, *Narrative Inquiry*, 2005, 15 (1), pp. 77-86

Patterson, M., & Monroe, K. R. (1998). *Narrative in political science*. *Annual Review of Political Science*, 1, 315-331.

- הגישה הזא'נרית

Foss, *Rhetorical*, pp. 137-147.

- הגישה האידיאולוגית והגישה הביקורתית

Foss, *Rhetorical*, pp. 209-224.

Teun van Dijk, *Principles of Critical Discourse Analysis*, *Discourse and Society*, 1993, 4 (2), 249-283.

- ניתוח מטאפורי
Foss, Rhetorical, pp. 267-276.

- ביקורת הרטוריקה חקר שיח וחקר שיחה
James Paul Gee, *an introduction to Discourse Analysis: theory and methods*, 2nd edition, New York: Routledge, 2005, pp. 20-34.

חלק ג':: רטוריקה ישראלית
רחל לנדאו, הרטוריקה של משלב הנאום הפוליטי בישראל (תל-אביב: עקד, 1986) עמ' 111-89.

חומר לקריאה נוספת:
לקריאת רשות לפי נושאים ראו באתר הקורס:

Daniel Henninger, "Obama and the Speech", *The Wallstreet Journal*, July 16, 2009.
[<http://online.wsj.com/article/SB124770201578748541.html>]

Director: Tom Hooper (director), David Seidler (writer), *The King's Speech* (2010), <http://www.imdb.com/title/tt1504320/>
פרוגל, שי, רטוריקה, תל-אביב: דביר, 2006.

White, Hayden, *The Suppression of Rhetoric in the Nineteenth Century*, *The rhetoric canon*, edited by Brenda Deen Schildgen, Detroit, Mich. Wayne State University Press, 1997, pp. 21-45.

Kastely, James L. "Pathos: Rhetoric and Emotion." *A Companion to Rhetoric and Rhetorical Criticism*. Eds. Walter Jost and Wendy Olmsted. Malden, MA: Blackwell Publishing, pp. 2004, pp. 221-237.

Antony Weston, *A Rulebook for Arguments*, 3rd edition Indianapolis: Hackett Publishing Company, 2000, pp. xi-xiv, 32-39.

Foss, Rhetorical, pp. 30-60.

Foss, Rhetorical, pp. 320-353.

Tannen, Deborah.. "'All Relationships are Stories': Three Narrative Types in Sister Discourse." *Narrative Inquiry* 18.2 (2008): 206-229.

Clandinin, Jean D. *The Handbook of Narrative Inquiry: Mapping a Methodology*, Sage: 2007.

רמון-קנין, שלומית, הפואטיקה של הסיפורת בימינו, תרגום חנה הרציג, תל-אביב: ספרית פועלים, 1984 עמ' 14-11.

Shlomith Rimmon Kenan, *Narrative Fiction*, 2nd edition, London: Routledge, 2002.
Foss, Rhetorical, pp. 148-208

מישל פוקו, סדר השיח, תרגום נעם ברוך, תל-אביב: בבל, 2005.

Foucault, Michel. *L'ordre Du Discours: Lecon Inaugurale Au College De France Prononcee Le 2 Decembre 1970*. Paris: Paris : Gallimard, 1994, c1971, 1994.

Foss, Rhetorical, pp. 225-266.

Foss, Rhetorical, pp. 277-306.

-
- Lakoff, George and Johnson, Mark, *Metaphors we live*, Chicago: University of Chicago Press, 1980.
- Alan Bryman, *Social Research Methods*, 2nd edition, Oxford: Oxford UP, 2004, pp. 363-378.
- ספרות נוספת בתחום חקר השיח והרטוריקה שתוכל לסייע בכתיבת עבודת הסמינר
- Blum-Kulka, Shoshana, Liebes, Tamar, "Peres Versus Nethanyahu: Television Wins the Debate", *Televised Election Debates: An International Comparison*, edited by Coleman S, London: McMillan, 1999.
- Burke, Kenneth , *A rhetoric of Motives*, Berkley and Los Angeles: The University of California Press, 1969.
- Chilton ,Paul, A. 2004, *Analysing political discourse : theory and practice*, New York: Routledge
- Chilton, Paul, Schaffner, Shristina, "Discourse and Politics", *Discourse as Social Interaction*, vol. 2, edited by Van Dijk T., London: Sage, 1997, pp. 206-230.
- Goffman, Erving, *Forms of Talk*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1981.
- Goffman, Erving, *Frame Analysis*, New-York:, Harper and Row, 1974.
- Herzog, Hanna, Ben-Rafael, Eliezer, "The Study of Language and Communication in the Israeli Social Sciences", *Language and Communication in Israel*, edited by Herzog H., Ben-Rafael E., New Brunswick and London: Transaction Publishers, 2001, pp. 3-27.
- Jaworsky, Adam, Coupland, Nikolas, *The Discourse Reader*, New York : Routledge, 1999.
- Kampf, Zohar, *The pragmatics of forgiveness: judgments of apologies in the Israeli political arena*, *Discourse & society*, 19 (5), pp. 577-598.
- Kennedy, George A., *A New History of Classical Rhetoric*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1994.
- Kennedy, George A., *The Art of Persuasion in Greece*, London: Routladge, 1963.
- Pocock, John Greville, *Politics, Language and Time*, London: Methuen & Co, 1972.
- Schiffrin, Deborah, Tannen, Deborah, Hamilton, Heidi E., *The Handbook of Discourse Analysis*, edited by Schiffrin D., Tannen D., Hamilton H.E., Oxford: Blackwell, 2001.
- Shenhav, Shaul, R. "Once Upon a Time there was a Nation: Narrative Conceptualization Analysis". *The Concept of 'Nation' in the Discourse of Israeli Likud Party Leaders*, *Discourse & Society*, 2004, 15 (1), pp. 81-104.
- Shenhav, Shaul, R., "Communication of the Israeli Leadership with Families of Fallen Soldiers", *Middle Eastern Studies*, 45 (5), 691-707.
- Shenhav, Shaul. R. *Detecting Stories: Revealing the Hidden "Voices" in Public Political Discourse*, *Journal of Language and Politics*, 2007 6 (2), pp. 177-200.
- Shenhav, Shaul. R. *Political Narratives and Political Reality*, *International Political Science Review*. Vol. 27, No. 3, 2006, pp. 245-262.
- Shenhav, Shaul. R. *Showing and Telling in Parliamentary Discourse: The case of repeated interjections to Rabin's speeches in the Israeli Parliament*, *Discourse & Society*, forthcoming, 19 (2), Spring, 2008.
- Sorning, Karl, "Some remarks on Linguistic Strategies of Persuasion" *Language, Power ans Ideology*, ed. by R.Wodak, John Benjamins Publishers Company,

Amsterdam and Philadelphia, 1989, pp. 95-113.
 ברוש, תמר, נאום לכל עת, האוניברסיטה הפתוחה, 1993.
 גרץ, נורית, שבוייה בחלומה, תל-אביב: עם עובד, 1996.
 ניר, רפאל, רטוריקה אלקטורלית בישראל - אנטומיה של סיסמת בחירות, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1993.
 עזריהו, מעוז, "סוכני העברות", פוליטיקה: כתב עת ישראלי: חברה/מדיניות/תרבות, מס' 46, נובמבר 1992, עמ' 47-49.
 חמו מיכל, בלונדיים, מנחם, ליבס, תמר, קשורת כשיח: עיונים בשפה ובמדיה: קובץ מאמרים לכבודה של פרופ' שושנה בלום-קולקה, ירושלים: מאגנס, 2012.
 שפירא, אניטה, "בן-גוריון והתנ"ך: יצירתו של נרטיב היסטורי?", אלפיים, 14, תשנ"ז, 1997, עמ' 207-231.
 שפירא, אניטה, אנו מכריזים בזאת - 60 נאומים נבחרים, כנרת זמורה-ביתן, 2008.

List of Journals: Argumentation; Argumentation and Advocacy; Discourse & Society; Discourse Studies; Journal of Language & Politics; Narrative Inquiry; Philosophy and Rhetoric; Quarterly Journal of Speech; Rhetoric & Public Affairs; Rhetoric review; Rhetoric Society Quarterly; Rhetorica; Rhetoric review; Semiotica.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 10 %
 הגשת עבודה 90 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

השתתפות כוללת:
 - דו"ח קריאה קצר (עובר/נכשל)
 - הצעת מחקר (עובר/נכשל)
 - נוכחות והשתתפות פעילה
 - הצגת נאום (זוגות)
 - הצגת תרגיל

לפרטים מלאים ראו סילבוס באתר הקורס